

MENKUL KIYMETLER

MENKUL KIYMET ALIŞI

HİSSE SENET.

SPEKÜLATİF AMAÇLI

110

YATIRIM AMAÇLI

240-242-245

DiĞ.MEN.KIYMET

111 - 112 - 118

MENKUL KIYMET İHRACI

HİSSE SENET.

500

DiĞ.MEN.KIYMET

KISA VADE

305

UZUN VADE

405 - 407

MENKUL KIYMETLER (11-)

- ▶ Yatırım aracı olarak değerlendirilen ve belirli bir tutarı temsil eden kıymetli evraklardır.
- ▶ Sahiplerine ortaklık ve alacaklılık hakkı sağlayan bu evrakların getirisi kar payı, spekülatif kazanç veya faiz geliridir.
- ▶ Bu hesap grubunda geçici bir süre elde tutulmak amacıyla edinilen menkul kıymetler izlenmektedir. Uzun vadeli amaçlarla elde bulundurulan menkul kıymetler ise « **24- Mali Duran Varlıklar** » hesap grubunda izlenmektedir.

MENKUL KIYMETLER (11-)

- ▶ 110 HİSSE SENETLERİ
- ▶ 111 ÖZEL KESİM TAHVİL. SENET VE BONOLARI
- ▶ 112 KAMU KESİMİ TAHVİL. SENET VE BONOLARI
- ▶ 118 DİĞER MENKUL KIYMETLER
- ▶ 119 MENKUL KIYMETLER DEĞER DÜŞÜKLÜĞÜ KARŞILIĞI (-)

110 HİSSE SENETLERİ

- ▶ Hisse senetleri sermaye şirketlerinin ortaklarına sermaye paylarını belgelendirmek amacıyla verdikleri kıymetli evraklardır.
- ▶ Alış - satış sırasında fiyat farkından kazanç sağlamak (spekülatif) amacıyla edinilen hisse senetleri bu hesapta izlenir.
- ▶ Bu hesaptaki artış hesabın borç (sol) azalış ise alacak (sağ) tarafında izlenmektedir.
- ▶ Satış sırasında elde edilen kar « **645 Menkul Kıymet Satış Karı** » hesabında, zarar ise « **655 Menkul Kıymet Satış Zararı** » hesabında izlenir. Bu gelirler gelir vergisi ve stopaja tabi değil (Menkul Kıymet Yatırım Ortaklıkları hariç)
- ▶ Hisse senedi «**alış bedeli**» ile değerlendirilir.

ÖRNEK

- İşletme Aras A.Ş. Hissetlerinin 10.000 adedini peşin olarak satın almıştır. Daha sonra söz konusu hisse senetlerinin 3.000 adedini peşin olarak satmıştır (Hisse senetlerinin; nominal değeri 1 TL, alış değeri 2 TL, satış değeri 3 TL ve borsa rayıcı 4 TL'dir.

ÖRNEK

1. 110 HİSSE SENETLERİ 20.000
(10.000x2 TL)

100 KASA 20.000
2. 100 KASA 9.000

110 HİSSE SENETLERİ 6.000
(3.000x2 TL)

645 MENKUL KIY.SAT.KARI 3.000

111 ÖZEL KESİM TAHVİL SENET VE BONOLARI

112 KAMU KESİMİ TAHVİL SENET VE BONOLARI

- ▶ Özel sektörlere ait alınan tahvil, senet ve bonolar 111 No'lu hesapta izlenirken kamu kurumlarının çıkardıkları tahvil, senet ve bonolar ise 112 No'lu hesapta izlenir.
- ▶ Borsada işlem gören tahviller borsa rayici diğerleri “kıst getiri” esasına göre değerlendirilir. Kıst getiri alış bedeline değerlendirme gününe kadar gerçekleşen gelirler eklenmek suretiyle hesaplanır.
- ▶ Tahvilden elde edilen kazançlar %10 stopaja tabidir.
- ▶ Tahvil /Bono sahibi, ihraç eden işletmenin alacaklısı konumundadır. Verdiği borç karşısında da faiz geliri elde eder ve bu gelir «642 Faiz Gelirleri » hesabında izlenir.
- ▶ Tahvil / Bono satışı ile ortaya çıkan kazanç ve kayıplar ise «645 Menkul Kıymet Satış Karı» ve «655 Menkul Kıymet Satış Zararı» hesabında izlenir.
- ▶ **BU KÂR VERGİYE TABİ, ZARAR KANUNEN KABUL EDİLİR.**

ÖRNEK

- İşletme peşin olarak 20.000 TL değerinde devlet tahvili satın almıştır. Ancak bir süre sonra nakit ihtiyacı sebebiyle 18.000 TL'ye söz konusu tahvilleri yine peşin olarak satmıştır.

1. 112 KAMU KES.TAH.SNT.BON. 20.000

100 KASA 20.000

2. 100 KASA 18.000

655 MEN.KIY.SAT.ZARAR 2.000

112 KAMU KES.TAH.SNT.BON. 20.000

ÖRNEK

- İşletme Ocak ayında %10 faiz ödemeli 10 ay vadeli 30.000 TL değerindeki Aras A.Ş.'ye ait finansman bonosunu bankadaki hesabından satın almıştır. Vade sonunda bono bedeli faiziyle birlikte tahsil edilmiştir. (%10 STOPAJ)

1.	111 ÖZEL KES.TAH.SNT.BON.	30.000
	102 BANKALAR	30.000
2.	102 BANKALAR	32.700
	193 PEŞ.ÖD.VER.FON.	300
	111 ÖZEL KES.TAH.SNT.BON.	30.000
	642 FAİZ GELİRLERİ	3.000

119 MENKUL KIYMETLER DEĞER DÜŞÜKLÜĞÜ KARŞILIĞI (-)

- ▶ Menkul kıymetlerin borsa veya piyasa değerlerinde önemli ölçüde ya da sürekli olarak değer azalışının olduğu tespit edildiğinde meydana gelecek zararların karşılanması amacı ile ayrılması gereken karşılıkların izlendiği hesaptır.
- ▶ **654 Karşılık Giderleri** hesabı ile muhtemel gider kesinleşmeden ihtiyatlılık gereği gider kaydı yapılmaktadır.
- ▶ Bu hesap varlıktaki değer düşüşünü gösterdiğinden aktifi düzenleyici bir hesaptır ve pasif karakterlidir. Hesabın alacak (sağ) tarafında artar, borç (sol) tarafında azalır.

ÖRNEK

- İşletmenin spekülatif amaçlı elinde bulundurduğu hisse senetlerinin borsadaki değeri 20.000 TL'lik önemli bir düşüş göstermekle birlikte kısa vadede yükselmesi de beklenmemektedir. Bu nedenle değer kaybının tamamı için karşılık ayrılmasına karar verilmiştir.

1. 654 KARŞILIK GİDERLERİ	20.000
119 MEN.KIY.DEĞ.DÜŞ.KARŞ.	20.000

ÖRNEK

- ▶ 70.000 TL'ye alınmış olan ve daha önceden 20.000 TL değer düşüklüğü hesaplanan hisse senetleri 45.000 TL'ye peşin olarak satılmıştır.

1. 100 KASA	45.000
119 MEN.KIY.DEĞ.DÜŞ.KARŞ.	20.000
655 MEN.KIY.SAT.ZAR.	5.000
110 HİSSE SENETLERİ	70.000

MALİ DURAN VARLIKLAR

Bağlı Menkul Kıymetler

%10'dan daha az hissesine sahip olunan işletmeler

İştirakler

%10-%50 arasında hissesine sahip olunan işletmeler

Bağlı Ortaklıklar

%50'den daha fazla hissesine sahip olunan işletmeler

MALİ DURAN VARLIKLARDA DEĞER DÜŞÜKLÜĞÜ

Mali duran varlıkların piyasa değerlerinde önemli ölçüde yada sürekli olarak değer azalması olduğu tespit edildiğinde; ortaya çıkması muhtemel zararlar için 654 Karşılık Giderleri ile gider kaydı yapmak suretiyle karşılık ayırabilmektedir. Söz konusu karşılıklar aşağıdaki hesaplarda izlenir:

- 241 Bağlı Menkul Kıymetler Değer Düşüklüğü Karşılığı Hesabı (-)
- 244 İştiraklere Sermaye Payları Değer Düşüklüğü Karşılığı Hesabı (-)
- 247 Bağlı Ortaklıklar Sermaye Payları Değer Düşüklüğü Karşılığı Hesabı (-)

MALİ DURAN VARLIK SATIŞI VE TEMETTÜ GELİRLERİ

- Mali duran varlıklar işletmeler tarafından satmak amacıyla değil uzun vadeli yatırım amacıyla edinildiklerinden satıştan doğan kar; 679 Diğer Olağandışı Gelir ve Karlar hesabında; satıştan doğan zarar ise; 689 Diğer Olağandışı Gider ve Zararlar hesabında izlenir.
- İşletmelerin sermayelerine katıldıkları iştiraklerden elde ettikleri temettü gelirleri, 640 İştiraklerden Temettü Gelirleri; bağlı ortaklıklardan elde ettikleri temettü gelirleri ise 641 Bağılı Ortaklıklardan Temettü Gelirleri hesaplarına gelir olarak kaydedilmektedir.

ÖRNEKLER

1. İşletme Mehmet A.Ş. Hisse senetlerinin %30'unu 60.000 TL'ye peşin olarak satın almıştır. Dönem sonunda Mehmet A.Ş. Toplam 30.000 TL temettü dağıtacağını açıklamıştır. Ertesi dönem temettü tutarı işletmenin banka hesabına yatırılmıştır.
2. İşletmenin %60'ına sahip olduğu Yücel A.Ş.'nin hisse senetleri 20.000 TL değer kaybetmiştir. Bu değer kaybının tamamı için karşılık ayrılmıştır. 100.000 TL'ye alınmış olan Yücel A.Ş. senetleri 90.000 TL'ye peşin olarak satılmıştır.

1. 242 İŞTİRAKLER

60.000

100 KASA

60.000

2. 132 İŞTİRAKLERDEN ALACAKLAR

9.000

640 İŞTİRAK. TEMETTÜ. GEL.

9.000

2. 102 BANKALAR

9.000

132 İŞTİRAKLERDEN ALACAKLAR

9.000

654 KARŞILIK GİDERLERİ 20.000

247 BAĞLI ORT. SER.PAY.DEĞ.DÜŞ.KARŞ. 20.000

100 KASA 90.000

644 KONUSU KALMAYAN KARŞ. 10.000

245 BAĞLI ORTAKLIK. 100.000